

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

Sinhgad Institutes (Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. Phone : +91 20 2435 4036
Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Criterion 3 - Research, Innovations and Extension

3.3.3 Number of books and chapters in edited volumes/books published and papers published in national/ international conference proceedings per teacher during year

Sl. No.	Name of the teacher	Title of the book/chapters published	Title of the paper	Year of publication
1	Dr. Roza Parashar	Samajkalyan Adhikari Guide - Group B (Marathi)		2022-2023
2	Dr.Sangita Ulhas Gorde	GEOPOLITICS AND WORLD ECONOMIC SYSTEMS		2022-2023
3	Dr. Dattatray Pandurang Rane	Financial Management DOI: https://doi.org/10.59646/financmgt/087		2022-2023
4	Dr. Dattatray Pandurang Rane	Recent Trends In Commerce And Management https://doi.org/10.59646/rectrecommmer/070		2022-2023

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

Sinhgad Institutes (Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. Phone : +91 20 2435 4036
Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

3.3.2 Books and Proceedings

Book: 1

Name of the Book: Samajkalyan Adhikari Guide - Group B (Marathi)		
Author: Roza Parashar		
Year of Publication: 2022-2023	Name of the publisher Sai Jyoti Publication	Affiliating Institute: Sinhgad Technical Education Society's S.K.N. Sinhgad School of Business Management
Link: https://www.amazon.in/Samajkalyan-Adhikari-Guide-0%A4%B0%E0%A5%80%E0%A4%95%E0%A5%8D%E0%A4%B7%E0%A5%87%E0%A4%95%E0%A4%B0%E0%A4%BF%E0%A4%A4%E0%A4%BE-%E0%A4%AE%E0%A4%BE%E0%A4%B0%E0%A5%8D%E0%A4%97%E0%A4%A6%E0%A4%B0%E0%A5%8D%E0%A4%B6%E0%A4%BF%E0%A4%95%E0%A4%BE/dp/B0C7Q67FV8		

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत जाहीर करण्यात आलेल्या समाजकल्याण अधिकारी गट ब
पदाच्या चाळणी परीक्षाकरीता नवीन अभ्यासक्रमानुसार तयार करण्यात आलेले सर्वोत्तम पुस्तक

समाजकल्याण अर्थी

समाजकल्याण अधिकारी गट ब चाळणी परीक्षा मार्गदर्शिका

- लेखक -

डॉ. रोझा चंदेले (पाराशर)

प्रा. नितेश मोटघरे

डॉ. राजू कसारे

डॉ. प्रमोद एच. पौनीकर

प्रा. अमोलसिंग रोटले

- संपादन -

प्रा. अरुण कणेर

वैशिष्ट्ये

- * समाजकल्याण अध्ययन घटकांवर
माहिती व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश
- * विज्ञान व तंत्रज्ञानावर माहिती
व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश

SAI JYOTI PUBLICATION

The way of Light

Nagpur Pune Delhi

Y. N. Sinhgad
Director

Y. N. Sinhgad School of Business Management
No. 10/1, Ambemangal (P.S.), Pune - 411 041.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत जाहीर करण्यात आलेल्या समाजकल्याण अधिकारी गट ब
पदाच्या चाळणी परीक्षाकरीता नवीन अभ्यासक्रमानुसार तयार करण्यात आलेले सर्वोत्तम पुस्तक

समाजकल्याण भरती

समाजकल्याण अधिकारी गट ब चाळणी परीक्षा मार्गदर्शिका

- लेखक -

डॉ. रोझा चंदेले (पाराशर)

प्रा. नितेश मोटघरे

डॉ. राजू कसारे

डॉ. प्रमोद एच. पौनीकर

प्रा. अमोलसिंग रोटेले

- संपादन -

प्रा. अरुण कणेर

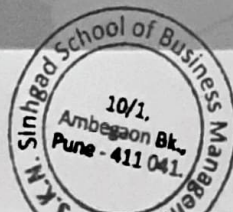
वैशिष्ट्ये

- * समाजकल्याण अध्ययन घटकांवर
माहिती व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश
- * विज्ञान व तंत्रज्ञानावर माहिती
व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश

SAI JYOTI PUBLICATION

The way of Light

Nagpur | Pune | Delhi

Wal
Director

S.K.N. Sinhgad School of Business Management
& No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411 041

समाजकल्याण अधिकारी गट ब चाळणी परीक्षा मार्गदर्शिका

डॉ. रोझा चंदेले (पाराशर), प्रा. नितेश मोटघरे, डॉ. राजू कसारे, डॉ. प्रमोद एच. पौनीकर, प्रा. अमोलसिंग रोटेले

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या समाजकल्याण अधिकारी गट ब पदाच्या
चाळणी परीक्षेकरिता नवीन अभ्यासक्रमानुसार तयार करण्यात आलेले सर्वोत्तम पुस्तक

समाजकल्याण अधिकारी

गट ब

चाळणी परीक्षेकरिता संपूर्ण मार्गदर्शिका

लेखक

डॉ. येजा चंदेले (पराशर),
डॉ. राजू कसारे,

डॉ. नितेश मोटघरे
डॉ. प्रमोद पौनीकर ,

प्रा. अमोलसिंग शेतेले

संपादक

प्रा. अरुण कणेर

साई ज्योती पब्लिकेशन

Director

S.K.N. Sinhgad School of Business Management
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411 041

॥ अनुक्रमणिका ॥

घटक - १

समाज कल्याण अध्ययन

प्रकरण	पान. नं
■ समाजकार्यचा इतिहास व तत्वज्ञान	१-८
■ मानवी अभिवृत्ती व तत्वज्ञान विकास	९-१५
■ समाज कल्याण प्रशासन	१६-१८
■ सामाजिक सुरक्षा विषयक कायदे व अंमलबजावणी	१९-२८
■ भारतीय सामाजिक समस्या व त्यावरील उपाय	२९-३४
■ समाज कार्याच्या संबंधित समाजशास्त्र व अर्थशास्त्र	३५-३७
■ समाज कल्याण अध्ययनावर आधारिता वस्तुनिष्ठ प्रश्न	३८-४४

घटक - २

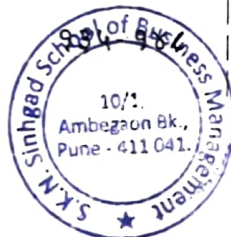
कला शाखेतील घटक

प्रकरण	पान. नं
■ भारताचा इतिहास (१८५७ ते १९९०)	४५-६६
■ भारताच्या इतिहासावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	६७-७३
■ भारताचा मूगोल	७४-८८
■ महाराष्ट्राचा मूगोल	८९-१००
■ मूगोलावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१०१-१०५
■ भारतीय राज्यघटना	१०६-११६
■ भारतीय राज्यघटनेवर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	११७-१२२
■ महाराष्ट्राचे ग्रामीण प्रशासन	१२३-१३०
■ महाराष्ट्राचे ग्रामीण प्रशासनावर आधारित प्रश्न	१३१-१३४

घटक - ३

विज्ञान व अभियांत्रिकी

प्रकरण	पान. नं
■ वैज्ञानिक विचारसरणी व दृष्टीकोन	

वैज्ञानिक स्वरूप, विज्ञानाची पूर्व गृहितके, शास्त्रीय पध्दती, वैज्ञानिक ज्ञान

■ आधुनिकीकरण व विज्ञान	१४९-१५४
■ आधुनिकीकरण म्हणजे काय, आधुनिकीकरणाचे प्रकार, आधुनिकीकरण व भारत (समस्या व उपाय)	
■ जागतिक तसेच भारतातील व वैज्ञानिक व अभियांत्रिकी प्रगती	१५५-१६२
■ वैज्ञानिक प्रगतीमुळे, शहरी तसेच ग्रामीण जीवनावर झालेला परिणाम	१६३-१६७
■ भारतीय समस्यांवर वैज्ञानिक उपाय	१६८-१७४
■ विज्ञान व अभियांत्रिकीवर आधारित प्रश्न	१७५-१८२

घटक - ४

वाणिज्य व अर्थव्यवस्था

प्रकरण	पान. नं
■ भारतीय आयात व निर्यात	१८३-२०२
■ राष्ट्रीय विकासात बँकांची भूमिका	२०३-२२६
■ शासकीय अर्थव्यवस्था	२२७-२४८
■ किंमती वाढण्याची कारणे	२४९-२६४
■ वाणिज्य व अर्थव्यवस्थेवर आधारित प्रश्न	२६५-२७४

चालू घडामोडी

■ महाराष्ट्रातील पदाधिकारी	२७५-२७७
■ राष्ट्रीय स्तरावरील पदाधिकारी	२७७-२८०
■ सन्मान व पुरस्कार	२८१-२८४

(Signature)
Director

S.K.N. Sinhgad School of Business Management
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411 041

बुद्धीभाषण चाचणी

प्रकरण

	पान. नं
■ संख्यांचा क्रम श्रेणी	२८५ - २८८
■ संख्यामालिकेतील समसंबंध	२८९ - २९०
■ विसंगत संख्या ओळखणे	२९१ - २९२
■ आकृत्यांमधील संख्या ओळखणे	२९३ - २९५
■ वर्णमालेची क्रमश्रेणी सोडविणे	२९६ - २९८
■ वर्णमालिकेचे समसंबंध	२९९ - ३००
■ लयबद्ध अक्षररचना	३०१ - ३०२
■ संगत शब्दरचना	३०३ - ३०४

■ विसंगत पद ओळखणे	३०५ - ३०५
■ सांकेतिक वर्णमाला	३०६ - ३०७
■ सांकेतिक शब्दरचना	३०८ - ३०९
■ सांकेतिक शब्दलिपी	३१० - ३११
■ बसण्याचा क्रम ओळखणे	३१२ - ३१४
■ आकृत्यांचे पृथकरण	३१५ - ३१६
■ घनाकृतीवर आधारित प्रश्न	३१७ - ३१९
■ आकृतीवरील कूटप्रश्न	३२० - ३२१
■ दिशांवर आधारित प्रश्न	३२२ - ३२३
■ नाते संबंध	३२४ - ३२६
■ गणितावर आधारित प्रश्न	३२७ - ३२७
■ घड्याळ व वेळ	३२८ - ३३०
■ कालमापन व दिनदर्शिका	३३१ - ३३२

*****

Wal
 Director
 S.K.N. Sinhgad School of Business Management
 S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411 041

डॉ. गंगा चवले (पागडार) MBA-HRM, M.S.W., M.Phil समाजकार्य, SET, Ph.D. समाजकार्य, एम. के. एन. विद्वांसू संस्कृत अर्थ विज्ञानस्य धनसंग्रहण पूर्ण वेधे व्यवस्थापन विषयांश्च 10 वर्षां पामुन मार्गदर्शनं करित आहते. त्या JIM-A च्या मार्गो विद्यापीठी आहते आणि JIM अहमदाबाद मधुन सामान्य व्यवस्थापनात् 2 महिन्यांचा पॅक्कण्टो इंग्लिशमध्ये प्राथम्य पूर्ण केला आहे. त्याच बरोबर भाई ऊन्मिग चवले समाजकार्य महाविद्यालय आर्माजित मार्गदर्शिका आहते. समाजकार्य व्यवस्थापन क्षेत्रात महत्त्व अर्थात्कार्य आहे. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय शोध पत्रिकामध्ये अनेक शोधनिबंध प्रकाशित आहते. मार्गात अनेक वर्षांमध्ये स्पर्धा परिक्षा कार्यशाळांना विशेष मार्गदर्शन केले आहे. भाई ऊन्मिग चवले ट्रस्ट मालापुर आणि ट्रिपलर्शनी ट्रस्ट, मालापुर येथे त्या सक्रिय सामाजिक कार्यकर्त्या आणि विश्वरत आहते आणि पूर्ण आणि मालापुरमध्ये विद्यार्थी, कर्मचारी आणि सहकाऱ्यांसह सामाजिक कार्य उपक्रम राबवतात. त्यांना आरटोगम नागपुर विद्यापीठ युनांमो एच आरडोगमो येथे "सामाजिक उदात्कता" या विषयावरील प्रमुख वक्ता, विषय तज्ञ म्हणून आर्माजित केले जातात. त्या सीफ्ट स्किल ट्रेनर देखील आहे. व्यवस्थापन संस्थेत अनेक सशोधन आणि इटर्नॅशिप प्रकल्पांना मार्गदर्शन केले आहे. सामाजिक क्षेत्रामध्ये कार्य करण्याची आवड असून विद्यार्थ्यांना मदत करण्याची असलेली आवड असून समाजकार्य विभागातील विविध पदांसाठी मार्गदर्शक पुण्यांका तयार झाली आहे.

म. निलेश मोटघरे, सध्या स्थानिय विभाग प्रमुख म्हणून कार्यरत आहते. जानीराव फुले समाजकार्य महाविद्यालय उमरुड जि. नागपुर त्यांनी टोगमसो कॉलेज- रायगड-मुंबई विद्यापीठ, आणि सोलादेवी बी.एड. कॉलेज नागपुर येथे काम केले आहे. त्यांनी 13 वर्षे अध्यापन आणि शिक्षण दिले आहे. युनो आणि पोजी स्तरासाठी व्यावसायिक अनुभव त्यांनी आरटोगम नागपुर विद्यापीठ नागपुरमधुन इंग्रजीमध्ये एम.ए., एम.एन.आय.एस.सी., सेंट. राष्ट्रसंत तुफडाजी मठारात नागपुर विद्यापीठात पोल्ड्ये डी. ग्रान करण्याकरिता शोध प्रबंधन सादर केले आहे. त्यांनी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील परिसंवाद/परिषदांमध्ये 15 हून अधिक शोधनिबंध सादर केले आहेत आणि राष्ट्रीय जर्नल्समध्ये 3 शोधनिबंध प्रकाशित झाले आहेत. महाविद्यालयाने नेहू संमन्वयक म्हणून भूमिका, लेखक शैक्षणिक तसेच सामाजिक उपक्रमांमध्ये सक्रियपणे गुंतलेले आहेत. ते MASWE, MUCLA, NUCLA DBATO सारख्या व्यावसायिक संस्थेचे आजीवन सदस्य आहेत आणि विविध NGO सोबत काम करतात.

डॉ. राजू विठ्ठल कुसारे M.Com., M.S.W., M.Phil समाजकार्य, SET, Ph.D. आठवले समाजकार्य महाविद्यालय यिमुन येथे 1995 पासून अध्यापक म्हणून कार्यरत असून समाजकार्य विषयाची 28 वर्षांचा प्रदीर्घ अनुभव आहे. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय मानिकामध्ये विविध शोध निबंध प्रसिध्दी झालेले आहेत. M.H.S.M.E. & S.F. चे कार्यकारणी सदस्य आहे. विविध स्वयं सेवा संस्था सोबत सक्रिय स्वरुपात जुडलेले आहेत. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना व्यक्तिमत्तव विकासकारिता अनेक उपक्रमांचे आयोजन असतात. त्याच प्रेरणातून समाजकार्य भरती मार्गदर्शन पुस्तिकेचे लेखनकार्य केले आहे.

डॉ. प्रसाद अच. पोनीकर हे सध्या सहाय्यक प्राध्यापक (वरिष्ठ श्रेणी) जानीराव फुले सामाजिक विद्यालय उमरुड जि नागपुर म्हणून कार्यरत आहेत. त्यांना युनो आणि पोजी लेक्चलर म्हणून 13 वर्षांचा अध्यापनाचा अनुभव आहे. त्यांनी सामाजिक कार्यात MSW, M.Phil, NET आणि रिहा चालकाची सामाजिक समस्यावर सशोधन विषयासह सामाजिक कार्यात पोल्ड्ये डी. पूर्ण केली आहे. आरटोगम नागपुर विद्यापीठ नागपुरकडून. त्यांनी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर चर्चासत्र/परिषदेत 17 हून अधिक शोधनिबंध सादर केले आहेत आणि नेशनल जर्नल्समध्ये प्रकाशित झालेल्या 4 शोधनिबंध लेखकांना नगर परिषद उमरुड जि. नागपुर तर्फे सर्वोत्कृष्ट शिक्षक पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे. लेखकांना अध्यापनाचा आणि विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्याचा व्यापक अनुभव आहे. BSW आणि MSW च्या, त्यांनी सामाजिक क्रियाकलाप म्हणून कॉलेज स्तरावरील विविध समित्यांमध्ये सक्रियपणे सहभाग घेतला आहे, ते MASWE सारख्या व्यावसायिक संस्थेचा आजीवन सदस्य आहे आणि विविध NGO सोबत काम करतात.

म. अजय सिंग दिपकसिंग गोटले M.A. (History), M.A. (Sociology), M. Ed. (Edu.), M.S.W. (Social Work), M.Phil (Social Work) NET सहाय्यक प्राध्यापक आठवले समाज कार्य महाविद्यालय भंडारा मार्गात 15 वर्षांपासून अनेक सामाजिक, शैक्षणिक, रात्रकीय व प्रशासकीय योजने मध्ये सहभाग, शासनच्या विविध योजना कार्यान्वित करण्यासाठी तज्ञ म्हणून कार्य अनेक स्पर्धा परिक्षाविषयी मार्गदर्शक व सल्लागार कार्यक्रम मार्गदर्शक म्हणून समाजकार्य क्षेत्रात प्रभावी कार्य राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय शोध पत्रिकेत शोध निबंध प्रकाशित तसेच समाजकार्य अध्यासक्रमांची अनेक पुस्तके प्रकाशित. राष्ट्रीय स्तरावर प्रोपेगण्डन सोशल वर्क संस्थे मध्ये सक्रिय सहभाग समाजकार्यांच्या विद्यार्थ्यांना करिता समाजकल्याण भरती संपूर्ण मार्गदर्शिका अक्लाकनात प्रकाशित.

₹ 350/-

SAI JYOTI PUBLICATION
Phone : 9764673503, 9923583503
email : sjpg@gmail.com
Website : www.saijyoti.in

Om Sai Publishers & Distributors
Mob. No. : 9923693506, 9325656602
E-mail : ospdnagpur@gmail.com

Available Also on

Walter
Director
S.K.N. Sinhgad School of Business Management
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411 041

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत जाहीर करण्यात आलेल्या समाजकल्याण अधिकारी गट ब पदाच्या चाळणी परीक्षाकरीता नवीन अभ्यासक्रमानुसार तयार करण्यात आलेले सर्वोत्तम पुस्तक

समाजकल्याण भरती

समाजकल्याण अधिकारी गट ब चाळणी परीक्षा मार्गदर्शिका

- लेखक -

डॉ. रोझा चंदेले (पाराशर)

प्रा. नितेश मोटघरे

डॉ. राजू कसारे

डॉ. प्रमोद एच. पौनीकर

प्रा. अमोलसिंग रोटले

- संपादन -

प्रा. अरुण कणेर

वैशिष्टे

- ★ समाजकल्याण अध्ययन घटकांवर
माहिती व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश
- ★ विज्ञान व तंत्रज्ञानावर माहिती
व वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा समावेश

SAI JYOTI PUBLICATION

The way of Light

Nagpur | Pune | Delhi

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत घेण्यात येणाऱ्या समाजकल्याण अधिकारी गट ब पदाच्या चाळणी परीक्षेकरिता नवीन अभ्यासक्रमानुसार तयार करण्यात आलेले सर्वोत्तम पुस्तक

समाजकल्याण अधिकारी

गट ब

चाळणी परीक्षेकरिता संपूर्ण मार्गदर्शिका

लेखक

डॉ. येजा चंदेले (पराशर),
डॉ. यजू कसारे,

डॉ. नितेश मोटघरे
डॉ. प्रमोद पौनीकर ,

प्रा. अमोलसिंग शेतेले

संपादक

प्रा. अरुण कणेरे

साई ज्योती पब्लिकेशन

॥ अनुक्रमणिका ॥

घटक - १

समाज कल्याण अध्ययन

प्रकरण	पान. नं
■ समाजकार्यचा इतिहास व तत्वज्ञान	१-८
■ मानवी अभिवृत्ती व तत्वज्ञान विकास	९-१५
■ समाज कल्याण प्रशासन	१६-१८
■ सामाजिक सुरक्षा विषयक कायदे व अंमलबजावणी	१९-२८
■ भारतीय सामाजिक समस्या व त्यावरील उपाय	२९-३४
■ समाज कार्याच्या संबंधित समाजशास्त्र व अर्थशास्त्र	३५-३७
■ समाज कल्याण अध्ययनावर आधारिता वस्तुनिष्ठ प्रश्न	३८-४४

घटक - २

कला शाखेतील घटक

प्रकरण	पान. नं
■ भारताचा इतिहास (१८५७ ते १९९०)	४५-६६
■ भारताच्या इतिहासावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	६७-७३
■ भारताचा भूगोल	७४-८८
■ महाराष्ट्राचा भूगोल	८९-१००
■ भूगोलावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१०१-१०५
■ भारतीय राज्यघटना	१०६-११६
■ भारतीय राज्यघटनेवर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	११७-१२२
■ महाराष्ट्राचे ग्रामीण प्रशासन	१२३-१३०
■ महाराष्ट्राचे ग्रामीण प्रशासनावर आधारित प्रश्न	१३१-१३४

घटक - ३

विज्ञान व अभियांत्रिकी

प्रकरण	पान. नं
■ वैज्ञानिक विचारसरणी व दृष्टीकोन	१३५-१४८

वैज्ञानिक स्वरूप, विज्ञानाची पूर्व गृहितके, शास्त्रीय पध्दती. वैज्ञानिक ज्ञान

■ आधुनिकीकरण व विज्ञान	१४९-१५४
■ आधुनिकीकरण म्हणजे काय, आधुनिकीकरणाचे प्रकार, आधुनिकीकरण व भारत (समस्या व उपाय)	
■ जागतिक तसेच भारतातील व वैज्ञानिक व अभियांत्रिकी प्रगती	१५५-१६२
■ वैज्ञानिक प्रगतीमुळे, शहरी तसेच ग्रामीण जीवनावर झालेला परिणाम	१६३-१६७
■ भारतीय समस्यांवर वैज्ञानिक उपाय	१६८-१७४
■ विज्ञान व अभियांत्रिकीवर आधारित प्रश्न	१७५-१८२

घटक - ४

वाणिज्य व अर्थव्यवस्था

प्रकरण	पान. नं
■ भारतीय आयात व निर्यात	१८३-२०२
■ राष्ट्रीय विकासात बँकाची भूमिका	२०३-२२६
■ शासकीय अर्थव्यवस्था	२२७-२४८
■ किंमती वाढण्याची कारणे	२४९-२६४
■ वाणिज्य व अर्थव्यवस्थेवर आधारित प्रश्न	२६५-२७४

चालू घडामोडी

■ महाराष्ट्रातील पदाधिकारी	२७५-२७७
■ राष्ट्रीय स्तरावरील पदाधिकारी	२७७-२८०
■ सन्मान व पुरस्कार	२८१-२८४

बुद्धीमापन चाचणी

प्रकरण	पान. नं
■ संख्यांचा क्रम श्रेणी	२८५ - २८८
■ संख्यामालिकेतील समसंबंध	२८९ - २९०
■ विसंगत संख्या ओळखणे	२९१ - २९२
■ आकृत्यांमधील संख्या ओळखणे	२९३ - २९५
■ वर्णमालेची क्रमश्रेणी सोडविणे	२९६ - २९८
■ वर्णमालिकेचे समसंबंध	२९९ - ३००
■ लयबद्ध अक्षररचना	३०१ - ३०२
■ संगत शब्दरचना	३०३ - ३०४

■ विसंगत पद ओळखा	३०५ - ३०५
■ सांकेतिक वर्णमाला	३०६ - ३०७
■ सांकेतिक शब्दरचना	३०८ - ३०९
■ सांकेतिक शब्दलिपी	३१० - ३११
■ बसण्याचा क्रम ओळखणे	३१२ - ३१४
■ आकृत्यांचे पृथकरण	३१५ - ३१६
■ घनाकृतीवर आधारित प्रश्न	३१७ - ३१९
■ आकृतीवरील कूटप्रश्न	३२० - ३२१
■ दिशांवर आधारित प्रश्न	३२२ - ३२३
■ नाते संबंध	३२४ - ३२६
■ गणितावर आधारित प्रश्न	३२७ - ३२७
■ घड्याळ व वेळ	३२८ - ३३०
■ कालमापन व दिनदर्शिका	३३१ - ३३२

*****

डॉ. रोज़ा चंदेले (पाराशर) MBA-HRM, M.S.W., M.Phil समाजकार्य, SET, Ph.D. समाजकार्य, एस. के. एन. सिंहगड स्कूल ऑफ बिजनेस मनजमेंट पुणे येथे व्यवस्थापन विषयाचे 10 वर्षां पासून मार्गदर्शन करित आहेत. त्या IIM-A च्या माजी विद्यार्थिनी आहेत आणि IIM अहमदाबाद मधून सामान्य व्यवस्थापनात 2 महिन्यांचा फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्राम पूर्ण केला आहे. त्याच बरोबर भाई छन्नुसिंग चंदेले समाजकार्य महाविद्यालय आमंत्रित मार्गदर्शिका आहेत. समाजकार्य व्यवस्थापन क्षेत्रात सखोल अभ्यासक आहे. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय शोध पत्रिकेमध्ये अनेक शोधनिबंध प्रकाशित आहेत. मागील अनेक वर्षांमध्ये स्पर्धा परीक्षा कार्यशाळांना विशेष मार्गदर्शन केले आहे. भाई छन्नुसिंग चंदेले ट्रस्ट सोलापूर आणि प्रियदर्शनी ट्रस्ट, सोलापूर येथे त्या सक्रिय सामाजिक कार्यकर्त्या आणि विश्वस्त आहेत आणि पुणे आणि सोलापूरमधील विद्यार्थी, कर्मचारी आणि सहकाऱ्यांसह सामाजिक कार्य उपक्रम राबवतात. त्यांना आरटीएम नागपूर विद्यापीठ यूजीसी एचआरडीसी येथे "सामाजिक उद्योजकता" या विषयावरील प्रमुख वक्ता, विषय तज्ञ म्हणून आमंत्रित केले जातात. त्या सॉफ्ट स्किल ट्रेनर देखील आहे. व्यवस्थापन संस्थेत अनेक संशोधन आणि इंटर्नशिप प्रकल्पांना मार्गदर्शन केले आहे. सामाजिक क्षेत्रामध्ये कार्य करण्याची आवड असून विद्यार्थ्यांना मदत करण्याची असलेली आवडीतून समाजकार्य विभागातील विविध पदांसाठी मार्गदर्शक पुरतोका तयार झाली आहे.

प्रा. नितेश मोटघरे, सध्या ग्रंथालय विभाग प्रमुख म्हणून कार्यरत आहेत, जोतिराव फुले समाजकार्य महाविद्यालय उमरेड जि. नागपूर त्यांनी टीएमसी कॉलेज- रायगड-मुंबई विद्यापीठ, आणि सीलादेवी बी.एड. कॉलेज नागपूर येथे काम केले आहे. त्यांनी १३ वर्षे अध्यापन आणि शिक्षण दिले आहे. युजी आणि पीजी स्तरासाठी व्यावसायिक अनुभव त्यांनी आरटीएम नागपूर विद्यापीठ नागपूरमधून इंग्रजीमध्ये एम.ए., एम.एल.आय.एस.सी., सेट, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठात पीएच.डी. प्राप्त करण्याकरिता शोध प्रबंधन सादर केले आहे. त्यांनी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील परिसंवाद/परिषदांमध्ये 15 हून अधिक शोधनिबंध सादर केले आहेत आणि राष्ट्रीय जर्नल्समध्ये 3 शोधनिबंध प्रकाशित झाले आहेत. महाविद्यालयात नोक समन्वयक म्हणून भूमिका, लेखक शैक्षणिक तसेच सामाजिक उपक्रमांमध्ये सक्रियपणे गुंतलेले आहेत. ते MASWE, MUCLA, NUCLA DBATO सारख्या व्यावसायिक संस्थेचे आजीवन सदस्य आहेत आणि विविध NGO सोबत काम करतात.

डॉ. राजू विठ्ठल कसारे M.Com., M.S.W., M.Phil समाजकार्य, SET, Ph.D. आठवले समाजकार्य महाविद्यालय चिमुर येथे 1995 पासून अध्यापक म्हणून कार्यरत असून समाजकार्य विषयाची 28 वर्षांचा प्रदीर्घ अनुभव आहे. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय मासिकांमध्ये विविध शोध निबंध प्रसिध्दी झालेले आहेत. M.H.S.M.E. & S.F. चे कार्यकारी सदस्य आहे. विविध स्वयं सेवी संस्था सबोत सक्रिय स्वरूपात जुडलेले आहेत. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना व्यक्तिमत्त्व विकासाकरिता अनेक उपक्रमांचे आयोजन असतात. त्याच प्रेरणातून समाजकार्य भरती मार्गदर्शक पुस्तिकेचे लेखनकार्य केले आहे.

डॉ. प्रमोद एच. पौनीकर हे सध्या सहाय्यक प्राध्यापक (वरिष्ठ श्रेणी) जोतिराव फुले सामाजिक विद्यालय उमरेड जि नागपूर म्हणून कार्यरत आहेत. त्यांना युजी आणि पीजी लेव्हल म्हणून 13 वर्षांचा अध्यापनाचा अनुभव आहे. त्यांनी सामाजिक कार्यात MSW, M.Phil. NET आणि रिश्ता चालकांची सामाजिक समस्यावर संशोधन विषयासह सामाजिक कार्यात पीएच.डी. पूर्ण केली आहे. आरटीएम नागपूर विद्यापीठ नागपूरकडून. त्यांनी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर चर्चासत्र/परिषदेत 17 हून अधिक शोधनिबंध सादर केले आहेत आणि नॅशनल जर्नल्समध्ये प्रकाशित झालेल्या 4 शोधनिबंध लेखकाला नगर परिषद उमरेड जिल्हा नागपूर तर्फे सर्वोत्कृष्ट शिक्षक पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे. लेखकाला अध्यापनाचा आणि विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्याचा व्यापक अनुभव आहे. BSW आणि MSW च्या, त्यांनी सामाजिक क्रियाकलाप म्हणून कॉलेज स्तरावरील विविध समितीमध्ये सक्रियपणे सहभाग घेतला आहे, तो MASWE सारख्या व्यावसायिक संस्थेचा आजीवन सदस्य आहे आणि विविध NGO सोबत काम करतात.

प्रा. अमोल सिंग दिपकर्सिंग रोतेले M.A. (History), M.A. (Sociology), M. Ed. (Edu.), M.S.W. (Social Work), M.Phil (Social Work), NET सहाय्यक प्राध्यापक आठवले समाज कार्य महाविद्यालय भंडारा मागील 15 वर्षांपासून अनेक सामाजिक, शैक्षणिक, राजकीय व प्रशासकीय योजने मध्ये सहभाग. शासनच्या विविध योजना कार्यान्वित करण्यासाठी तज्ञ म्हणून कार्य अनेक स्पर्धा परीक्षाविषयी मार्गदर्शक व सल्लागार कार्यक्रम मार्गदर्शक म्हणून समाजकार्य क्षेत्रात प्रभावी कार्य राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय शोध पत्रिकेत शोध निबंध प्रकाशित तसेच समाजकार्य अभ्यासक्रमाची अनेक पुस्तके प्रकाशित. राष्ट्रीय स्तरिय प्रोपेगेशनल सोशल वर्क संस्थे मध्ये सक्रिय सहभाग समाजकार्याच्या विद्यार्थ्यांना करिता समाजकल्याण भरती संपूर्ण मार्गदर्शिका अवलोकनात प्रकाशित.

₹350/-

SAI JYOTI PUBLICATION
Phone : 9764673503, 9923593503
email : sjp10ng@gmail.com
Website: www.saijyoti.in

Om Sai Publishers & Distributors
Mob. No. :9923693506, 9325656602
E-mail : ospdnagpur@gmail.com

ISBN : 978-81-963632-9-1

Available Also on

Flipkart

SHOPCLUES

amazon

Sinhgad Institutes

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

(Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)

S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. **Phone** : +91 20 2435 4036

Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Book No.: 2

Name of the Book: GEOPOLITICS AND WORLD ECONOMIC SYSTEMS)
ISBN 13 9788119115532

Author: Dr.Sangita Ulhas Gorde

Year of Publication:

2022-2023

Name of the publisher

Nirali Prakashan Pune

Affiliating Institute:

Sinhgad Technical Education
Society's
**S.K.N. Sinhgad School of
Business Management**

Link:

<https://pragationline.com/geopolitics-and-world-economic-systems-m-b-a-semester-%E2%88%92-2/>

ACCORDING TO NEW
CBCGS AND OBE PATTERN

REVISED
SYLLABUS

M.B.A. SEMESTER - II

GEOPOLITICS AND WORLD ECONOMIC SYSTEMS

Dr. SANGITA ULHAS GORDE

 NIRALI
PRAKASHAN
ADVANCEMENT OF KNOWLEDGE

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

Sinhgad Institutes (Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. Phone : +91 20 2435 4036
Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

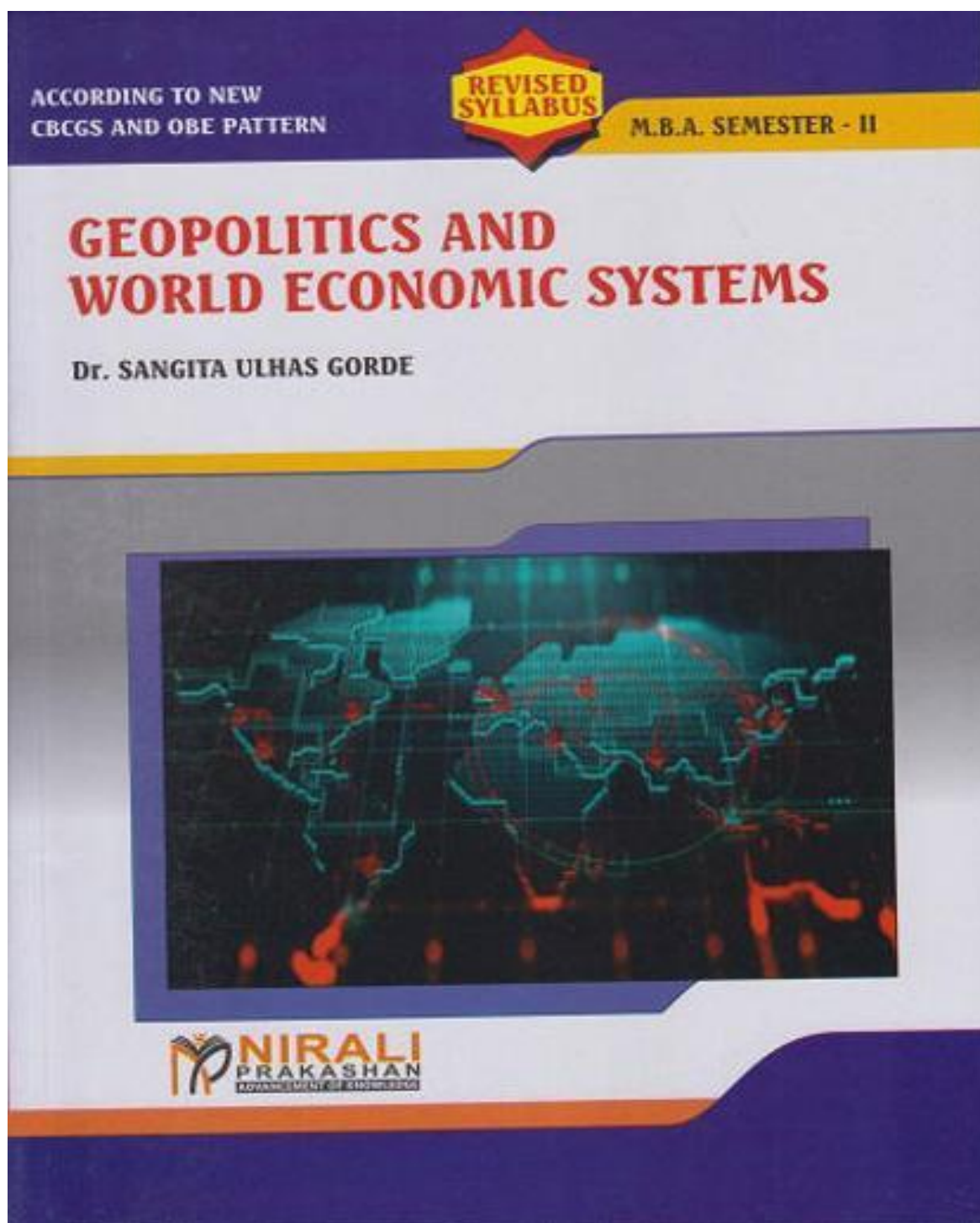
Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Author: Sangita Gorde

Book on Geopolitics and World Economic System

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

Sinhgad Institutes (Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. Phone : +91 20 2435 4036
Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Book No.: 3

Name of the Book: Financial Management ISBN: 978-81-967968-0-8		
Author: Dr. Dattatray Pandurang Rane		
Year of Publication: 2022-2023	Name of the publisher SAN INTERNATIONAL SCIENTIFIC PUBLICATION	Affiliating Institute: Sinhgad Technical Education Society's S.K.N. Sinhgad School of Business Management
Link: DOI: https://doi.org/10.59646/financmgmt/087 https://sanpublications.nobelonline.in/product/financial-management/		

SAN INTERNATIONAL
SCIENTIFIC PUBLICATIONS

FINANCIAL MANAGEMENT

Prof. Anagha Bhope
Dr. Dattatraya Pandurang Rane
Mrs. Sadhana Ganesh Awate

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Author: Dr. Dattatraya Pandurang Rane

Book on Financial Management

Sinhgad Institutes

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

(Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)

S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. Phone : +91 20 2435 4036

Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Book No.: 4

Name of the Book: Recent Trends In Commerce And Management ISBN: 978-81-967509-5-4		
Author: Dr. Dattatray Pandurang Rane		
Year of Publication: 2022-2023	Name of the publisher SAN INTERNATIONAL SCIENTIFIC PUBLICATION	Affiliating Instutute: Sinhgad Technical Education Society's S.K.N. Sinhgad School of Business Management
Link: DOI: https://doi.org/10.59646/rectrecommer/070 https://sanpublications.nobelonline.in/product/recent-trends-in-commerce-and-management/		

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director

Author: Dr. Dattatraya Pandurang Rane

Book on Recent Trends in Commerce and Management

RECENT TRENDS IN COMMERCE AND MANAGEMENT

Dr. Dattatraya Pandurang Rase
Dr. Amar Prabhakar Narkhede
Dr. Meghana Bhilare

SAN INTERNATIONAL
SCIENTIFIC PUBLICATIONS

SINHGAD TECHNICAL EDUCATION SOCIETY'S®

S. K. N. SINHGAD SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

(Approved by AICTE, Recognised by Govt. of Maharashtra & Affiliated to Savitribai Phule Pune University)
S. No. 10/1, Ambegaon (Bk.), Pune - 411041. **Phone** : +91 20 2435 4036
Telefax: +91 20 2435 4036 Email : director_sknbsm@sinhgad.edu

---

Prof. M. N. Navale
M.E. (Elect.) MIE, MBA
Founder President

Dr. (Mrs.) Sunanda M. Navale
B.A., M.P.M., Ph.D.
Founder Secretary

Dr. Prachi Pargaonkar
M.Com., Ph.D., FCA
Director
